

X. mezinárodní konference z cyklu „Европейская русистика и современность“ na téma „Русское слово в изменяющейся картине мира“ (k historii a současnosti rusistiky v polské Poznani)

Ve dnech 10.–13. září 2003 zorganizoval Institut ruské filologie Univerzity Adama Mickiewicze v Poznani pod patronátem ministryně školství a sportu Polska dr. Krystyny Łybacké již desátou jubilejní konferenci z cyklu „Европейская русистика и современность“. Zastřešujícím tématem konference bylo téma „Русское слово в мѣнѣícím се образе свѣта“.

Slavnostního zahájení se zúčastnili čestní hosté – viceministr školství RF Sergej Grebnev, generální konzul RF v Poznani Alexandr Jakovenko a rektor UAM prof. zw. dr hab. Stanisław Lorenc, který konferenci oficiálně zahájil. Úvodní slovo přednesl vedoucí Institutu ruské filologie prof. zw. dr hab. Antoni Markunas.

Na slavnostním plenárním zasedání byly vyslechnuty čtyři referáty: Anatolij Щукин (Rusko) *Состояние и перспективы развития методики РКИ в свете решений X Конгресса МАПРЯЛ*, Klara Штайн (Rusko) *Слово в метапоэтике символизма*, Стефано Алоэ (Itálie) *От Высоцкого до Круга: блатное слово в изменяющейся картине мира русского общества*, Халина Халациньска-Вертеляк (Polsko) *Ипостасы деградированной ценности в оптике постмодернистского кризиса (тексты русской литературы XIX-XX вв.)*.

Další jednání probíhala ve čtyřech sekcích, z nichž každá měla své dílčí téma: jazykovědná („Русское слово в изменяющейся языковой картине мира“), literárně-vědná („Русское слово в изменяющейся литературной картине мира“), kulturologická („Культурные контексты русской литературы: постмодернистское открытие русского модернизма“) a lingvodidaktická („Теоретические и прикладные вопросы усвоения русскоязычной лексики“). Lingvistická sekce, jejíž práce jsme se účastnili nejvíce, se věnovala různým aspektům lexikologie, lexikografie, onomastiky a onomasiologie: nová slova a nově významy, přejímání z cizích jazyků, terminologické procesy, názvy profesí, antroponyma, toponyma, metafora, jazyková hra, mytologie ve jménech a lidová démonologie.

Konference se zúčastnilo celkem více než sto delegátů z Ruska, Běloruska, Ukrajiny, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Azerbajdžánu, Litvy, Estonska, Německa, Kanady, České republiky, Bulharska, Uzbekistánu a Itálie. Českou republiku zastupovali pouze dva účastníci – Mgr. Taťána Volková (UK, Praha) a dr. Ladislav Vobořil (UP, Olomouc). Dle slov účastníků měla konference vysokou odbornou i organizační úroveň, stejně jako cykly předchozí.

Katedra ruské filologie na UAM v Poznani vznikla v rámci slavistiky v r. 1965 pod vedením významného polského rusisty prof. Leszka Ossovského. Katedra se intenzivně začala rozvíjet od r. 1967, kdy se jejím vedoucím stal prof. Zbigniew Barański (do r. 1974). V té době bylo započato s vydáváním sešitů „Studia Rossica Posnaniensia“. V letech 1969-1970 vznikl Institut ruské a slovanské filologie se čtyřmi katedrami: ruské a sovětské literatury, ruského jazyka, metodiky ruského jazyka a katedry slovanských jazyků a literatur. V letech 1975-1986 byl vedoucím katedry prof. Tadeusz Zdancewicz. V letech 1987-1990 vedl katedru prof. Władysław Woźniewicz, během jehož působení byla zorganizována první z cyklu konferencí „Европейская русистика и современность“. Od r. 1991 je vedoucím katedry prof. Antoni Markunas.

V současnosti je Institut ruské filologie součástí Fakulty neofilologie a tvoří jej čtyři katedry: katedra ruského jazyka, katedra ruské literatury, katedra komunikativní pragmatiky cizích jazyků a katedra literárně kulturní komparistiky. Institut má nyní asi 400 studentů. Studium ruské filologie zahrnuje studium i jednoho cizího (západního) jazyka. Studuje se ruská gramatika, včetně historické, ruská literatura až po současnou, didaktika ruského jazyka, dále historie Ruska, překlad, filozofie. Existují dvě speciální profílance ruština – angličtina a ruština – ukrajinština. Pedagogicko-profesorský sbor čítá 58 lidí – 10 profesorů a 22 kandidátů věd. Výsledky výzkumu jsou pravidelně publikovány ve sbornících z cyklu konferencí „Evropská rusistika a současnost“ a sešitech „Studia Rossica Posnaniensia“.

Ladislav Vobořil

Pětasedmdesátiny prof. Stanislava Žaži

14. dubna 2004 se v plné tvůrčí aktivitě dožil sedmdesáti pěti let náš přední rusista univ. prof. PhDr. Stanislav Žaža, CSc.

Narodil se v Brně, kde také později na filozofické fakultě vystudoval ruštinu, latinu a řečtinu. Během studia se stal asistentem na tehdejší katedře rusistiky, v r. 1966 obhájil kandidátskou práci, v r. 1979 se habilitoval a v r. 1989 byl jmenován profesorem pro obor ruský jazyk. V letech 1973–80 vedl katedru ruského jazyka. Ani po úředním odchodu do důchodu v r. 1994 nepřestal pokračovat ve svém pedagogickém působení a vedle menšího úvazku v oboru ruské jazykovědy vyučoval jako aprobovaný klasický filolog také latinu a dočasně i řečtinu. Dodnes vede kurzy latiny pro studenty rusistiky.

O jeho rozsáhlé a vskutku mnohostranné činnosti bylo na stránkách tohoto časopisu zevrubně pojednáno již před pěti lety u příležitosti jubilantových sedmdesátin (Opera Slavica, IX, 1999, 2, 37–39). Připomeňme, že se náš jubilant ve vědeckovýzkumné práci zaměřil především na ruskou skladbu v porovnávacím rusko-českém aspektu a podrobně zpracoval celou oblast ruské interpunkce. Autorsky se podílel na naší poválečné porovnávací skladbě ruštiny (Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy II, 1960), na dvou vysokoškolských učebnicích (*Орфография, пунктуация и книжно-письменная речь русского языка*, 1979, *Русский синтаксис в сопоставлении с чешским*, 1982) a dvoudílných skriptech (*Morfologie ruštiny*, 1996 a 1997).

Úspěšně pokračoval náš jubilant ve své záslužné činnosti i během uplynulých pěti let, kdy zasáhl zejména do zkoumání textů z oblasti komerční ruštiny v rusko-českém pohledu, viz jeho příspěvky přednesené na rusistických konferencích pořádaných Ostravskou univerzitou. Velmi podnětné jsou jeho nedávné studie o mezijazykových vlivech, viz článek *Konfrontační pohled na češtinu a ruštinu se zřením k vlivu latiny* (SPFFBU A 47, 1999, 145–183), na nějž autor metodologicky navázal obsáhlou studií *Istoričeskoje vlijanije nemeckogo jazyka na različija medu češskim i russkim jazykami* (Litteraria Humanitas XI, Brno 2002, 1974). Do okruhu jubilantových multilaterálních porovnávání patří i jeho zajímavá sonda do oblasti internacionálního lexika *Интернационализация лексики и ее отражение в разных языках* (Lingua et communicatio in sphaera mercaturae, Ostrava 2002, 137–140).